

Türkiye’de Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun Bakanlıklar Tarafından Uygulanması

Dr. Yaman AKDENİZ*
akdeniz@bilgiedinmehakki.org
Bilgiedinmehakki.org / BilgilenmeHakki.Org
28 Eylül 2004

Sürüm 1.1 – Güncelleme Tarihi: 06 Ekim 2004

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı’ndan gelen cevap göz önünde bulundurulardan rapor güncellendi.

Raporun Amacı	1
Yönetmelik’te konulan şartlar.....	2
İncelemeye alınan Bakanlıkların listesi	2
Yüzeysel inceleme standartları	2
Yüzeysel inceleme	3
TABLO	5
Bakanlıklara BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinmehakki.org tarafından yapılan bilgi edinme hakkı başvuruları ve bu başvurularla ilgili inceleme	6
Vatandaş “yepyeni bir” hakkını kullanmaya başlıyor.....	7
Red Nedenleri	8
Bilgi Edinme Hakkının engellenmesi ve itiraz	8
Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu.....	9
Sonuç.....	9

Raporun Amacı

BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinmehakki.org olarak Ağustos 2004 içinde **Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Nerede?** başlıklı bir rapor yayınladık. Bu rapordan hareket ederek 24 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe giren 4982 sayılı “Bilgi Edinme Hakkı Kanunu”nun Bakanlıklar tarafından uygulamasını incelemeye aldık. Bu incelemeden çıkan sonuçları da kamuoyunu ve vatandaşları bilgilendirme amacı ile **28 Eylül 2004, Dünya Bilgi Edinme Hakkı günü kutlamalarına Türkiye’den bir katkı** olarak bugün yayınlıyoruz.

* Dr. Yaman Akdeniz Leeds Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Öğretim Üyesidir. İnternet’le ilgili hukuk konularında, İngiliz Anayasa Hukuku, Ceza Hukuku, ve İnsan Hakları Hukuku konularında ders vermektedir. Fakülte içinde kurulmuş olan SiberHukuk Araştırma Ünitesi’nin koordinatörlüğünü yapmaktadır, ve SiberHukuk LLM programından sorumludur. Aynı zamanda Cyber-Rights & Cyber-Liberties (UK) (<http://www.cyber-rights.org/>) adlı kar amacı gütmeyen sivil toplum örgütünün kurucusu ve 1997’den beri başkanıdır. Ekim 2003 yılında Dr. Yaman Akdeniz’in Beyaz Kitap: İnternet’in Çok Taraflı Yönetimi adlı kitabı Türkiye Bilişim Vakfı tarafından yayımlandı. Dr. Akdeniz ayrıca 2003-2004 yılları arasında Açık Toplum Enstitüsü’nün Uluslararası Politika ve Enformasyon Politikası Araştırma Programı Akademisyenliğini de yaptı. Katkılarından dolayı Sayın Avniye Tansuğ’a (Bilgiedinmehakki.org, İvHP, ÇEKÜL) teşekkür ederim.

Bu incelemede öncelikle 15 Bakanlığın Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nu Yönetmelik gereği ne şekilde uygulamaya başlattığını yüzeysel olarak inceledik. Daha sonra bütün bu Bakanlıklarla temasa geçip, her birine standart bir bilgi edinme hakkı başvurusunda bulunduk. Gelen yanıtlara göre de aşağıdaki raporu hazırladık.

Yönetmelik'te konulan şartlar

27 Nisan 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan "Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik"te kamu kurum ve kuruluşlarının bu kanunun uygulaması ile ilgili olarak yapmaları gereken işler, beş geçici madde ile "**zorunlu**" kılınmıştı:

- Yönetmeliğin yayınladığı tarihten en geç iki ay içinde, yani 27 Haziran 2004 tarihine kadar Yönetmelik gereği kamu kurum ve kuruluşlarının bilgi edinme birimlerini oluşturmaları (Geçici Madde-1),
- kurumsal internet sayfası bulunmayan kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal internet sayfalarını oluşturmaları (Geçici Madde-4),
- kamu kurum ve kuruluşlarının bilgi edinme birimlerinin elektronik posta yoluyla başvuru kabul edebilecek hale gelmeleri,
- kendi elektronik posta adreslerinin kurumsal internet sayfalarından kamuoyunun bilgisine sunulması (Geçici Madde-5)
- kamu kurum ve kuruluşlarının "*Yönetmeliğin yayımı tarihinden üç ay içinde 6 ncı maddede belirtilen kurum dosya planlarını, bilgi edinme hakkının kullanımını kolaylaştıracak şekilde hazırlayıp, bilgi iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunmasını*" şart koştu. Bu işlemler yapılmadan önce, "*konuyla ilgili personele bilgi edinme hakkı konusunda gerekli eğitimin verilmesi*" şartı da Yönetmelik'in 43. maddesi tarafından konuldu. (Geçici Madde-2).

İncelemeye alınan Bakanlıkların listesi

- [T.C. MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI](http://www.msb.gov.tr) <http://www.msb.gov.tr>
[T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI](http://www.saglik.gov.tr) <http://www.saglik.gov.tr>
[T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI](http://www.cultura.gov.tr) <http://www.cultura.gov.tr>
[T.C. ADALET BAKANLIĞI](http://www.adalet.gov.tr) <http://www.adalet.gov.tr>
[T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI](http://www.meb.gov.tr) <http://www.meb.gov.tr>
[T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI](http://www.csgb.gov.tr) <http://www.csgb.gov.tr>
[T.C. ULAŞTIRMA BAKANLIĞI](http://www.mt.gov.tr) <http://www.mt.gov.tr>
[T.C. TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI](http://www.tarim.gov.tr) <http://www.tarim.gov.tr>
[T.C. SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI](http://www.stb.gov.tr) <http://www.stb.gov.tr>
[T.C. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI](http://www.menr.gov.tr) <http://www.menr.gov.tr>
[T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI](http://www.icisleri.gov.tr) <http://www.icisleri.gov.tr>
[T.C. BAYINDIRLIK VE İŞKAN BAKANLIĞI](http://www.bayindirlik.gov.tr) <http://www.bayindirlik.gov.tr>
[T.C. MALİYE BAKANLIĞI](http://www.maliye.gov.tr) <http://www.maliye.gov.tr>
[T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI](http://www.mfa.gov.tr) <http://www.mfa.gov.tr>
[T. C. ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI](http://www.cevreorman.gov.tr) <http://www.cevreorman.gov.tr>

Yüzeysel inceleme standartları

Yukarıda adı geçen Bakanlıkların web siteleri:

- Bilgi Edinme Birimleri var mı yok mu?
- Bakanlıkların ana web sayfasından birim sayfasına link verilmiş mi verilmemiş mi?
- İletişim detayları (açık adres, telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi) var mı yok mu?
- Kanun ve yönetmelik hakkında bilgi veriyor mu vermiyor mu?
- Elektronik posta veya web sitesi üzerinden başvuru kabul edip etmediği,
- Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu hakkında bilgi verip vermediği

soruları ışığında incelenmeye alınmıştır.

Yüzeysel inceleme

Yaptığımız inceleme sonucu, aşağıdaki tablodan da görüleceği gibi, uygulamaya geçiş sürecinde belli bir teknik standart olmamasına rağmen, bütün Bakanlıklar Yönetmelik gereği Bilgi Edinme Birimlerini ve web sitelerini oluşturmuşlar ve bir şekilde elektronik ortamda (elektronik posta veya web formlar ile) bilgi edinme hakkı başvurularını kabul etmeye başlamışlardır. Eylül 2004 ortasına kadar tek istisna olan **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı** Bilgi Edinme Birimi'ni ancak yaklaşık üç ay gecikmeden sonra oluşturabilmiştir.

Bütün Bakanlıkların bilgi edinme birimleri oluşturulmuş olmasına rağmen iletişim detayları (açık adres, telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi) açık olarak Bakanlıkların web sitesinde yer almamaktadır. Örneğin Milli Savunma Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı web sitelerinde sadece elektronik posta adresi verilirken, Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, ve İçişleri Bakanlığı'na sadece web üzerinden form doldurarak başvuru yapmak ve temasa geçmek mümkün. Diğer bütün Bakanlıkların web sitelerinde bütün iletişim detayları mevcut.

Bütün iletişim detaylarını veren Bakanlıklar içinde en geniş kapsamlı bilgi veren **Çevre ve Orman Bakanlığı** bu bakımdan **örnek alınmalıdır**. Diğer Bakanlıkların da iletişim bilgilerini bu şekilde vermeleri gerekmektedir.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu hakkında aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi bütün Bakanlıklar tarafından bilgi verilmiştir. Fakat **Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı** Yönetmelik hakkında bilgi vermemektedir. Kanunun en üst düzeyde uygulanabilmesi açısından bütün Bakanlıkların hem kanun hem de Yönetmelik hakkında bilgi vermesi bir zorunluluk olarak görülmelidir.

Başvuru kabul konusunda bütün Bakanlıklar kanun ve yönetmelik gereği elektronik ortamda başvuru kabul etmektedir. Sağlık Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Çevre ve Orman Bakanlığı web siteleri üzerinden web formların doldurulması ile başvuru kabul etmektedir. Diğer Bakanlıklar elektronik posta aracılığı ile elektronik ortamda başvuru kabul etmektedir.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu (BEDK) hakkında bilgi verilip verilmediği konusu incelendiği zaman 15 Bakanlıktan BEDK hakkında bilgi veren bir bakanlık bile olmadığı

gözlenmiştir. BEDK hakkında sadece Kanun ve Yönetmelik içerisinde bilgi verilmiş olup, BEDK'na başvuru vatandaşlar tarafından ne zaman yapılabileceği ya da BEDK ile ne şekilde iletişime geçilebileceği konusunda hiç bir bilgi verilmemiştir. Bilindiği gibi BEDK ile ilgili iletişim bilgilerini BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinnehakki.org olarak Ağustos 2004 içinde *Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Nerede?* başlıklı bir raporda yayınlamıştık:

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'na Başbakanlık Merkez Bina, Bodrum Kat, No: 4 adresinden ulaşmanız mümkün. Telefon numarası, 0312 413 77 52. Faks numarası ise, 475 13 75. E-posta adresi olarak şu anda bilgiedinme@basbakanlik.gov.tr adresini kullanabilirsiniz.

Fakat yukarıdaki iletişim bilgilerinin Bakanlıkların Bilgi Edinme Birimleri tarafından neden vatandaşlara verilmediği ya da istendiği zaman açık olarak kendilerine verilmediği anlaşılamamaktadır.

TABLO

Aşağıdaki tabloda açık olarak BilgilenmeHakki.Org tarafından yapılan yüzeysel araştırmaların Bakanlıklara göre bölünmüş halini inceleme fırsatı bulacaksınız.

BAKANLIKLAR	Bilgi Edinme Birimi	Ana Sayfadan Link	İletişim Detayları	Kanun ve Yönetmelik Hakkında Bilgi	Email ile Başvuru Kabul	Web üzerinden Başvuru	BEDK hakkında bilgi
Milli Savunma Bakanlığı	✓	✓	✓ x	✓	✓	x	x
Sağlık Bakanlığı	✓	✓	x	✓	x	✓	x
Kültür ve Turizm Bakanlığı	✓	✓	✓	✓ x	✓	✓	x
Adalet Bakanlığı	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
Milli Eğitim Bakanlığı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	x
Çalışma ve Sosyal Güvenlik B.	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
Ulaştırma Bakanlığı	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	✓	✓	x	✓	x	✓	x
Enerji ve Tabii Kaynaklar B.	✓	✓	x	✓ x	x	✓	x
İçişleri Bakanlığı	✓	✓	x	✓	x	✓	x
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	✓	✓	✓ x	✓	✓	x	x
Maliye Bakanlığı	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
Dışişleri Bakanlığı	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
Çevre ve Orman Bakanlığı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	x

Bakanlıklara BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinmehakki.org tarafından yapılan bilgi edinme hakkı başvuruları ve bu başvurularla ilgili inceleme

BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinmehakki.org olarak Ağustos 2004 ayı içerisinde bütün Bakanlıklara standart birer bilgi edinme hakkı başvurusunda bulduk. Bu başvuruları elektronik posta ve web formları kullanarak yaptık. Bu başvurularda aşağıdaki yedi adet soruya Bakanlıklardan yanıt istedik.

- (1) T.C. XXX Bakanlığı içinde kurulan Bilgi Edinme Birimi'ne bugüne kadar "gerçek kişiler" tarafından kaç tane başvuru yapılmıştır?
- (2) Ortalama olarak bu başvurular ne kadar süre içinde Bakanlık tarafından cevaplandırılmıştır?
- (3) Bugüne kadar yapılan bu başvurulardan kaç tanesi reddedilmiştir?
- (4) Reddedilen başvurular hangi nedenlerden dolayı reddedilmiştir?
- (5) Reddedilen başvuru sahiplerine itiraz hakları konusunda ne bilgi verilmiştir?
- (6) Bakanlık'ın Bilgi Edinme Hakkı sayfalarında Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ile ilgili bilgi verilmemiştir. Neden bu Kurul hakkında sitenizde bilgi bulunmamaktadır?
- (7) Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ile ne şekilde temasa geçebiliriz?

Genel olarak 22-23 Ağustos 2004 tarihlerinde yaptığımız başvuruların Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde 15 iş günü içinde, yani 10 Eylül 2004 Cuma, ya da en geç 13 Eylül 2004 Pazartesi günü yanıtlanması gerekiyordu. 22-23 Ağustos 2004 tarihlerinde başvurularımızı yaparken mevcut 15 Bakanlıktan sadece **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na** başvuruda bulunamadık. Bu Bakanlığın diğer Bakanlıklar için geçerli olan yanıt verme yükümlülüğünün olduğu tarih olan 13 Eylül 2004 Pazartesi gününde de Bilgi Edinme Birimi halen kurulmamış olup bilgi edinme hakkı başvurusu kabul etmemekteydi. Yukarıda da belirtildiği **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı** birimini yaklaşık 3 ay gecikmeli olarak geçtiğimiz günler içinde kurdu ve başvuru kabul etmeye başladı. (Bu Bakanlığa 23 Eylül 2004 tarihinde aynı başvuruyu yaptık ve halen yanıt beklemekteyiz.)

Bu başvurulardan ve gelen ve gelmeyen yanıtlardan ortaya çıkan sonuçları şu şekilde analiz etmek mümkün:

04 Ekim 2004 itibarı ile mevcut 15 Bakanlıktan;

- 10'u bilgi verdi,
- 1'i yanıt verdi, bilgi vereceğini taahhüt etti.
- 3'ü hiç yanıt vermedi
- 1'ine başvuru yapılamadı – (Bilgi Edinme Birimi başvuru tarihinde yoktu.)

YANIT VE BİLGİ VEREN 10 BAKANLIK –

- Milli Savunma Bakanlığı
- Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Adalet Bakanlığı
- Ulaştırma Bakanlığı
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Maliye Bakanlığı
- Dışişleri Bakanlığı

- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
- Çevre ve Orman Bakanlığı
- **Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı** – 22 Ağustos ve 13 Eylül 2004'te 2 defa başvuru yapıldı, mektupla verdikleri cevap 29 Eylül 2004 tarihinde elimize geçti.

YANIT VERİP BİLGİ VERMEYEN BAKANLIK

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI – 22 Ağustos 2004'te yapılan başvuruya 17 Eylül'de yanıt verdi fakat istenilen bilgileri vermedi. Bakanlık tarafından verilen yanıtta 23 Eylül 2004'te itiraz edildi. Bu itiraza 28 Eylül 2004 itibarı ile hala yanıt verilmedi.

YANIT VERMEYEN 3 BAKANLIK –

SAĞLIK BAKANLIĞI – 22 Ağustos ve 13 Eylül 2004'te 2 defa başvuru yapıldı, 04 Ekim 2004 itibarı ile hala yanıt vermedi.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI – 22 Ağustos ve 13 Eylül 2004'te 2 defa başvuru yapıldı. İkinci başvuru sonrası çok kısa yanıt verdi, tekrardan sorulan sorulara (üçüncü başvuru) 04 Ekim itibarı ile hala yanıt vermedi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI – 22 Ağustos ve 13 Eylül 2004'te 2 defa başvuru yapıldı, 04 Ekim itibarı ile hala yanıt vermedi

BAŞVURU YAPILAMAYAN BAKANLIKLAR

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı – Başvuru tarihinde Bilgi Edinme Birimi mevcut değildi. Başvuru ancak 23 Eylül 2004 tarihinde yapılabildi. 28 Eylül 2004 itibarı ile hala yanıt vermedi.

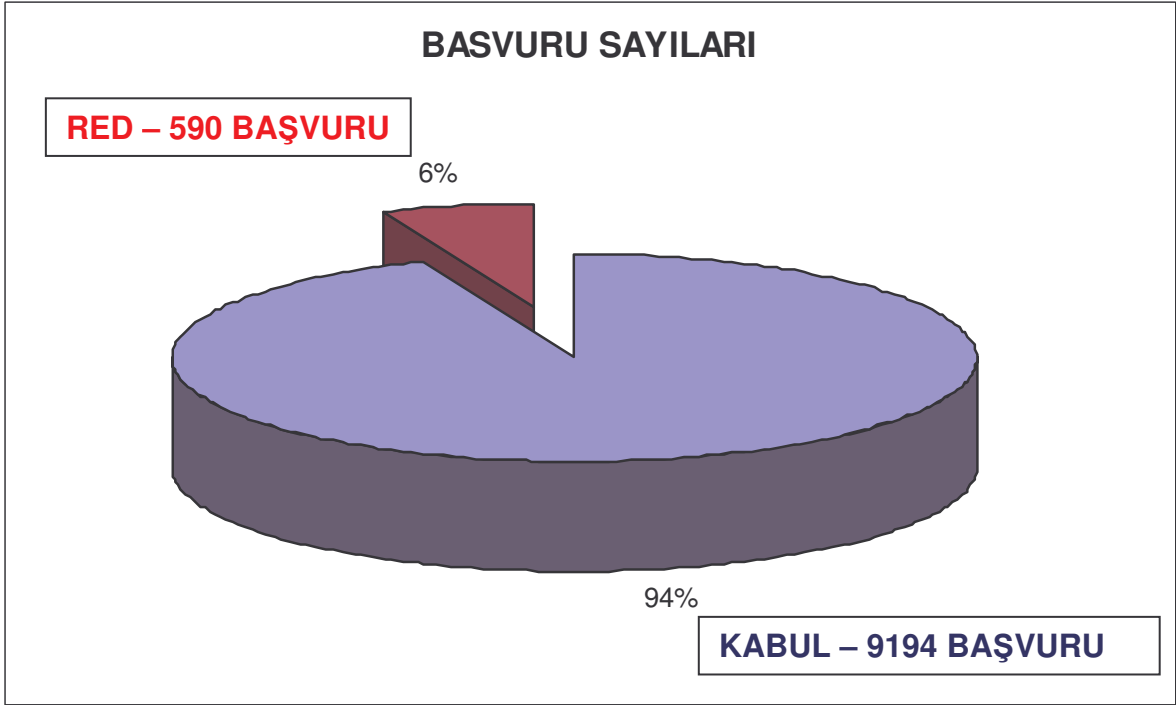
Vatandaş “yepyeni bir” hakkını kullanmaya başlıyor...

Yanıt veren 9 Bakanlıktan elde edilen bilgilerden anlaşıldığına göre vatandaşlarımız Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nu bu kanunun yürürlüğe girdiği 24 Nisan 2004 tarihinden itibaren “test” etmeye başladılar. Öyle ki 3-4 ay gibi kısa bir süre içinde Bakanlıklara yüzlerce sorunun sorulduğu ve çeşitli bilgilerin istendiği Bakanlıkların BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinmehakki.org a verdiği yanıtlardan anlaşılıyor.

Yanıt veren Bakanlıklardan verilen bilgilere göre, bu Bakanlıklara yanıt verdikleri tarihe kadar (Ağustos 2004 ortası, Eylül 2004 başı) yapılan toplam başvuru sayısı **2519**.

Milli Savunma Bakanlığı –335 BAŞVURU 126 RED
Kültür ve Turizm Bakanlığı - 344 BAŞVURU 23 RED
Adalet Bakanlığı - 735 BAŞVURU 65 RED
Ulaştırma Bakanlığı - 69 BAŞVURU 0 RED
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı - 398 BAŞVURU 197 RED
Maliye Bakanlığı - 294 BAŞVURU 144 RED
Dışişleri Bakanlığı - 48 BAŞVURU 1 RED
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı – 93 BAŞVURU 1 RED
Çevre ve Orman Bakanlığı – 203 BAŞVURU 33 RED
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı – 7265 BAŞVURU 0 RED

Bu başvurulardan **9194** tanesi, yani %94 ü kabul edilip yanıt verilirken, **590** tanesi, yani tüm başvuruların yaklaşık %6 sı Bakanlıklar tarafından çeşitli nedenlerden dolayı reddedilmiş.

Not: 28 Eylül 2004 tarihli sürümde bu istatistikler ve dağılım şu şekilde verilmişti: Bu başvurulardan %77 si kabul (**1929**), %23'ü (**590**) Bakanlıklar tarafından reddedilmiştir. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'ndan gelen cevap ve istatistikler eklenerek raporun bu kısmı güncellenmiştir.

Red Nedenleri

Genel olarak reddedilen başvurular Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 6 ncı, ve ilgili Yönetmeliğin 9 ve 10 ncu maddelerinde belirtilen usullere uygun yapılmayan yeterince açık ve anlaşılır olmayan ve Bakanlıkların ellerinde bulunmayan bilgi ve belgelere ilişkin başvurular ile ilgilidir. BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinmehakki.org'a verilen yanıtlardan anlaşıldığı üzere Bakanlıkların görev alanına girmeyen konular ve başvurular, vatandaşların ilgili kurum ve kuruluşlara başvurmaları gerektiği ifade edilerek, yönlendirilmektedir. İlave olarak, bazı başvurular Bakanlıklar tarafından Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21/1 (özel hayatın gizliliği), 25 (kurum içi düzenlemeler), 27 (tavsiye ve mütalaa talepleri) ve 28. (gizliliği kaldırılan bilgi veya belgeler) maddeleri uyarınca reddedilmiştir. Bazı Bakanlıklar T.C. kimlik numaraları doğru olmadığından veya bilgi talebi belirtilmemiş olmasından dolayı vatandaşların başvurularını reddetmiştir. Fakat T.C Kimlik numarası doğrulandığı takdirde başvurunun işleme konulacağı başvuru sahibine bildirilmiştir.

Bilgi Edinme Hakkının engellenmesi ve itiraz

Kanun gereği, bilgi edinme hakkı başvurularının reddedilmesi halinde bu kararın gerekçesi ve buna karşı başvuru yollarının da mutlaka soruya muhatap olan kamu kurum ve kuruluşları tarafından başvuruyu yapan vatandaşa (12. Madde gereği) belirtilmesi gerekmektedir. Araştırmamız sonucu, bize Bakanlıklar tarafından verilen yanıtlara göre, işleme konulmayan bilgi edinme taleplerinin işleme konulmama

nedenleri ile buna karşı yapılabilecekler hakkında başvuru sahiplerine Bakanlıklar tarafından bilgi verilmiştir. Genel olarak Bakanlıkların web sitelerinde Kanun ve Yönetmelik metinleri yayınlanmıştır ve bu metinlerde itiraz halinde vatandaşlar tarafından neler yapılabileceği anlatılmıştır. Fakat Bakanlık web sitelerinde itiraz konusu ile ilgili ayrı bir bilgi verilmemiştir. Eğer bu bilgi kendilerine doğrudan verilmemişse, vatandaşların kanun ve yönetmelikten bu bilgilere ulaşması gerekiyor. Yalnızca Milli Savunma Bakanlığı sitesinde, vatandaşların “yapılan işleme karşı Usul ve Kanun hükümleri uyarınca Bakanlık tarafından verilen tebliğ tarihinden itibaren 60 günlük yasal süre içinde Ankara İdare Mahkemesine iptal davası açma hakkı bulunduğu” bildirilmektedir.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu

Yukarıda da belirtildiği gibi Bakanlıkların web sitelerinin hiç bir tanesi Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu (BEDK) hakkında Kanun ve Yönetmelik içinde verilen bilgilerin dışında hiç bir bilgi vermemektedir ve BEDK ile vatandaşların ne şekilde temasa geçebilecekleri açıkça belirtilmemiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarına gelen sorular arttıkça, bu sorulara verilen yanıtlarla ilgili olarak bazı durumlarda Kanun gereği “Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu”na itiraz edilmesi söz konusu olacaktır. Bu raporda belirtildiği gibi %23 kadar başvuru Bakanlıklar tarafından reddedilmiştir. Bu reddedilen başvuruların bir kısmının BEDK’na gitmesi mümkün. Fakat Bakanlıklar web sitelerinde BEDK ile ilgili iletişim bilgileri verilmemiş. Hatta bu iletişim bilgilerini istediğimiz Bakanlıkların bir çoğu bu iletişim bilgilerini bize tam olarak verememişlerdir. Verilen yanıtlarda, genel olarak, bu kurulun sekreteryasını yapan Başbakanlık ile temasa geçmemiz istenmiştir.

Sonuç

BilgilenmeHakki.Org’un yaptığı bu araştırma ve incelemelerden ortaya çıkanları şu şekilde özetlemek mümkün:

- Bilgi Edinme Hakkı Kanunu yaklaşık 5 ay önce **yürürlüğe girmiştir.**
- Bütün Bakanlıklar, **Bilgi Edinme Birimlerini oluşturmuş** ve internet üzerinden **başvuru kabul etmeye** başlamıştır.
- Bakanlıkların web sitelerinde belli bir standart olmadığı gözlenmiştir. Hala iletişim bilgileri, kanun ve yönetmelik hakkında eksik bilgi veren Bakanlıklar mevcuttur.
- Vatandaşlar bilgi edinme haklarından yararlanmaya başlamış, ve Bakanlıklara yüzlerce başvuruda bulunmuşlardır.
- En çok başvuru verilen bilgilere göre **Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı**’na yapılmıştır (7265 başvuru).
- **Adalet Bakanlığı**, ve **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı**, yapılan başvurulara aynı gün içinde detaylı yanıt vermiş, ve bu verilen yanıtlara ilaveten sorulan soruları da 24 saat içinde yanıtlamışlardır.
- Bilgi Edinme Birimlerinin oluşturulmasına rağmen üç Bakanlık (**Sağlık** Bakanlığı, **Milli Eğitim** Bakanlığı, **Çalışma ve Sosyal Güvenlik** Bakanlığı) başvuru yapılmasına rağmen **sorulan sorulara yanıt vermemiştir.**
- Bilgi Edinme Birimini 3 ay gecikmeli olarak oluşturan **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı**’ndan halen yanıt beklenmektedir.

- **Milli Savunma Bakanlığı** ve **Bayındırlık ve İskan Bakanlığı** istenilen bilgileri ancak ikinci bir itiraz sonrası vermiştir ve ilk yanıtlarında bu bilgileri vermekten kaçınmışlardır. Fakat iki Bakanlık da istenilen bütün bilgileri ikinci yanıt mektuplarında vermişlerdir.
- Aynı şekilde, istenilen bilgileri vermeyen **İçişleri Bakanlığı**'na itiraz edilmiştir ve halen yanıt beklenmektedir.
- Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ve bu Kurul ile iletişim konusunda hiç bir Bakanlık açık bilgi vermemektedir ve bilgi edinme hakkı başvuruları yapıldıktan sonra sorulduğunda da bu raporda BDEK hakkında verilmiş olan iletişim bilgilerini tam olarak vermemiştir.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun kısa geçmişi ve Bakanlıklar tarafından uygulamaya konulmasından bugüne kadar ortaya çıkan tablo yukarıda da görüldüğü gibi "karışık".

Uygulamada önemli problemler olduğu bu araştırmada açıkça ortaya çıkmıştır. Yanıt vermemekte direnen Bakanlıklar:

Sağlık Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

(Not: **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı**'ndan halen yanıt beklenmektedir.)

bu hakkın kullanılmasına yardımcı olmada "sınıfta kalmıştır"!...

Bu Bakanlıklar Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 5. Maddesi gereği başvuru sahiplerine yanıt vermek ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler. Bu Bakanlıkların Bilgi Edinme Birimlerinin ve bu birimlerde çalışanların ilgili Yönetmelik'in 42. Maddesi gereği **acilen** kurum ve kuruluş yöneticilerince mevzuat dahilinde denetlenmeye alınması gerekmektedir. Bu madde gereği;

Kanunun ve bu Yönetmeliğin **uygulanmasında ihmali, kusuru veya kasti bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında**, işledikleri fiillerin genel hükümler çerçevesinde ceza kovuşturması gerektirmesi hususu saklı kalmak kaydıyla, tabii oldukları mevzuatta yer alan **disiplin cezaları uygulanır**.

Bakanlıklar içinde yapılacak denetlemenin yanısıra, yukarıda adı geçen Bakanlıkların ayrıca bu kanunun uygulamasından sorumlu **Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu** tarafından da **acilen** incelemeye alınması gerekir.

Bugün e-devlet ve e-Türkiye kavramlarının çok tartışıldığı bir dönemde Türkiye'de bilgi edinme hakkı uygulamaları Bakanlıklar tarafından bu şekilde uygulanıyorsa ortada büyük bir problem var demektir. Unutulmamalıdır ki bu kanunun yürürlüğe girmesi kamuda "açıklık ve şeffaflık" açısından atılmış ilk adımdır. Fakat, daha açık ve şeffaf bir Türkiye için bu kanunun gereğince "**uygulanması**" kanunun kendisinden daha önemlidir. Daha demokratik bir Türkiye, ve daha etkin bir yönetim için bu kanunun çok büyük titizlikle uygulanması gerekir. Vatandaşlarımız bugüne kadar yapmış oldukları

başvurularla üzerlerine düşen görevi yapmışlardır. Şimdi sıra bu kanunun uygulamasından sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarındadır!

BilgilenmeHakki.Org bu araştırma ve raporda uygulama ile ilgili olarak ortaya çıkan problemlerin acilen giderilmesini Sayın Başbakanlık'tan talep eder.

BilgilenmeHakki.Org Bilgi Edinme Hakkı kanunu ile ilgili gelişmeleri gözlemeyi sürdürecektir...

Uluslararası bilgi edinme hakkı gününüz kutlu olsun!